

בש"פ 7520/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7520/14

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו
כבית משפט לנוער בתיק מ"ת 36108-10-14 שניתנה
ביום 6.11.2014 על ידי כב' השופטת ד' עטר

תאריך הישיבה: י"ז בחשון התשע"ה (10.11.14)

בשם העורר: עו"ד א' מגורי; עו"ד ר' האוזר
בשם המשיבה: עו"ד א' בן אוריה

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית משפט לנוער (כב' השופטת ד' עטר) מיום
6.11.2014 בתיק מ"ת 36108-10-14 בגדרה הורה בית המשפט כי העורר יישאר במעצר עד להגשת תסקיר מעצר
משלים בעניינו. המועד להגשת התסקיר המשלים נקבע ליום 18.11.2014.

רקע

עמוד 1

1. נגד העורר, קטין יליד 1999, הוגש ביום 23.10.2014 כתב אישום המייחס לו מספר עבירות של נסיון לאינוס ולמעשה סדום בקטינה שטרם מלאו לה שש עשרה שנים; מעשה סדום ומעשה מגונה בקטינה שטרם מלאו לה שש עשרה שנים וכן עבירות של איומים וגניבה.

בכתב האישום נטען, כי בשעות הבוקר המוקדמות של יום 9.1.2014 (תחילת האירוע בשעה 05:15) רכבה המתלוננת (ילידת 1999) על אופניה בעיר מגוריה. בשלב מסוים נתקלה המתלוננת בעורר, אשר על-פי הנתען בכתב האישום, היה שתוי. נטען, כי העורר חסם את דרכה של המתלוננת והורה לה לרדת מהאופניים, והמתלוננת, אשר חששה מן העורר, עשתה כדבריו. לאחר מכן, הורה העורר למתלוננת לסייע לו לצעוד לביתו. בשלב מסוים החל העורר לגעת במתלוננת ולנשקה, בניגוד לרצונה, תוך שהוא מאיים עליה שאם לא תעשה כדבריו הוא יהרוג אותה. בהמשך מתאר כתב האישום, את ניסיונות העורר לבצע במתלוננת עבירות מין שונות, חרף התנגדותה ותוך שהוא גורם לה לכאב. בהמשך נטען, כי העורר ביצע במתלוננת מעשה סדום ומעשים מגונים תוך שהוא מאיים עליה, כי אם לא תיעתר לדרישותיו או תתנגד להן יבולע לה. לבסוף, ברח העורר מהמקום לא לפני שלקח מהמתלוננת את מכשיר הטלפון הנייד שהיה ברשותה. כתוצאה ממעשים אלה נגרמו למתלוננת פצע באיבר מינה ופצעי שפשוף בברכיה.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו. בדיון שהתקיים בבקשה ביום 23.10.2014 טען בא כוח העורר כי אף שהוא אינו חולק על קיומן של ראיות לכאורה בתיק הוא סבור כי אלה לוקות בחולשה מסוימת וטען, כי, בנסיבות, יש לשחרר את העורר לחלופת מעצר עוד בטרם קבלת תסקיר מעצר בעניינו. בתוך כך נטען כי מדובר בקטין נורמטיבי שלא היו לו בעיות התנהגות, הטוען כי המעשים המיניים נעשו בהסכמה, כפי שניתן להיווכח מסרט מצלמת אבטחה שתיעד את השניים בעת שצעדו יחד. בהחלטתו מיום 23.10.2014 קבע בית משפט קמא כי אף "שעסקינן בקטין צעיר בגיל, נעדר עבר פלילי, הרי שלאור המסוכנות המובהקת הקיימת בשל[ב] זה, אין מקום לשקול שחרור על אתר כפי שעתר הסניגור". נוכח האמור, ובהתחשב בקיומו של "ניצוץ ראייתי (ואף מעבר לכך)", הורה בית משפט קמא (כב' השופטת ד' מרשק מרום) על המשך מעצרו של העורר עד לקבלת התסקיר בעניינו.

3. דיון נוסף בבקשה התקיים ביום 6.11.2014, לאחר שהוגש תסקיר בעניינו של העורר. בתסקיר המעצר מיום נמסר כי העורר הוא בן הזקונים למשפחה המונה שמונה ילדים ואם שהתאלמנה בשנת 2001, כשהעורר היה כבן שנתיים וחצי. המשפחה מנהלת אורח חיים נורמטיבי והעורר למד עד מעצרו בכתה י' במגמת חשבונאות ומנהל עסקים. מבית ספרו דווח על נער שתפקד באורח סביר, בעל קסם אישי ובסיס נורמטיבי. מדריך יחידה לקידום נוער המכיר את העורר מסר אף הוא כי מדובר בנער נבון ואהוב. בצד נתונים אלה נמצאה בעיה של שתיית אלכוהול (כזכור, נטען כי העורר היה שתוי בעת ביצוע המיוחס לו) ושל אי סדירות ביקוריו בבית הספר. שירות המבחן דיווח על קשיים לא מבוטלים אותם חווה העורר בבית המעצר, אם כי במשך הזמן ניכרת הסתגלות מסוימת למצבו. המלצת שירות המבחן היתה להפנות את העורר לחלופת מעצר חוץ-ביתית, המלצה שלה מסכימה משפחת העורר. אכן, מטעם העורר הוצעה חלופה בבית אחות אביו בעיר אחרת בפיקוח בנה של הדודה ושניים מאחיו הבגירים של העורר. אלא ששירות המבחן מצא לנכון להעדיף על פניה חלופה חוץ ביתית "לאור חומרת העבירה והפער המשמעותי בין אורח החיים הנורמטיבי שאפיין את הנער עד מעצרו ובין חומרתה הרבה של העבירה המיוחסת לו". בתסקיר הוזכרה בקשת המשפחה לפיה אם ההמתנה לחלופה החוץ ביתית תהיה ממושכת, ישוחרר העורר לתקופת הביניים לבית דודתו, אך שירות המבחן לא אימץ אפשרות זו. תחת זאת הומלץ כי בית המשפט יורה על הבאת העורר לראיון בחלופת המעצר החוץ ביתית ביום 13.11.2014 ויקבע דיון נוסף מספר ימים לאחר מכן.

בא כוח העורר לא התנגד בדיון לכך שהעורר ישוחרר למסגרת טיפולית, אך טען כי אין מקום להמשך מעצרו של העורר עד להגשת התסקיר המשלים בעניינו. נטען, כי מעבר לכך שהמדובר בקטין נורמטיבי שחווית המעצר קשה עבורו, הרי שמן התסקיר עולה כי שירות המבחן התרשם לחיוב מהמפקחים המוצעים וכי החלופה שהוצעה מרוחקת ממגורי המתלוננת וכי ניתן להוסיף לתנאי השחרור תנאים נוספים כגון איזוק אלקטרוני וערבויות כספיות.

בתום הדיון קבע בית משפט קמא (כב' השופטת ד' עטר) כי תסקיר משלים בעניינו של העורר יוגש עד ליום 18.11.2014 וכי העורר יישאר במעצר עד למועד זה. בהחלטה מיום 6.11.2014 ציין בית המשפט כי "בנסיבות העבירות המיוחסות ל[עורר] ומידת המסוכנות הנשקפת וכן בשים לה לבעיית צריכת האלכוהול והמלצת שירות המבחן" אין מקום לשחרור לחלופת המעצר הביתית המוצעת וראוי לדחות את המשך הדיון ליום 18.11.2014.

כלפי החלטה זו הוגש הערר דנא.

4. בערר נטען, כי שגה בית קמא משלא בחן את אפשרות שחרורו של העורר לחלופת המעצר הביתית המוצעת, בפיקוח שלושה מבני משפחתו, תוך השתת ערבויות כספיות גבוהות ובתוספת איזוק אלקטרוני. לטענת העורר, משראין קבלה למסגרת הטיפולית החוץ ביתית שהוצעה עבורו על-ידי שירות המבחן נקבע רק ליום 13.10.2014, וכאשר לא ברור באיזה מועד יוכל להשתלב במסגרת, יש מקום לשחררו לחלופת המעצר המוצעת. העורר מלין על כך שבית משפט קמא לא שקל בהחלטתו נתונים משמעותיים בעניינו, ובכלל זאת התרשמותו החיובית של שירות המבחן מהמפקחים המוצעים; הקשיים שחווה העורר במעצר, עד כי אף שקל לפגוע בעצמו; והיותו נער נורמטיבי שניתן ליתן בו אמון. בא-כוח העורר הדגיש את גילו הצעיר במיוחד של העורר ואת החובה להימנע ככל שניתן ממעצר קטין, כשכל שהות שלו במעצר שאין בו הכרח, ולו לזמן קצר, עלולה לגרום לו לפגיעה קשה.

5. בדיון שהתקיים בפניי, תמכה המשיבה בהחלטת בית משפט קמא בצינה את חומרת המעשים המיוחסים לעורר, שנעשו בהיותו שתוי, מה שמצביע על מסוכנות ששירות המבחן לא מצא לנכון לאיינה בחלופת מעצר ביתית, אף לא לתקופת ביניים. המשיבה טענה כי מדובר בתקופת ביניים קצרה עד להחלטת בית משפט קמא לעניין החלופה ואין מקום להתערבות ערכאת הערעור בשלב זה של בחינת החלופה.

דיון והכרעה

6. בראשית הדברים יודגש כי, ככלל, אין מקום לפנות לערכאת הערעור כל עוד לא סיימה הערכאה המבררת את בחינת נושא המעצר או חלופת המעצר וניתנו על-ידיה רק החלטות שהן בגדר "החלטות ביניים", אלא במקרים חריגים ומיוחדים (ראו החלטתו של השופט י' עמית בבש"פ 478/12 אל עאסם נ' מדינת ישראל (23.1.2012)). אכן, במקרה דנא מדובר בקטין צעיר במיוחד, ואין להקל ראש ולו בשעה אחת בה הוא שוהה במעצר שאינו הכרחי, ועל כן לכאורה אין לשלול את הלגיטימיות של הבחינה הערעורית של ההחלטות שניתנו בעניין מעצרו, אף אם ההליך הראשוני טרם הסתיים בבית המשפט המחוזי. אלא שבמקרה דנא, לא רק שהבחינה הנעשית על-ידי בית המשפט המחוזי, בסיוע שירות המבחן לנוער, מצויה בעצומה ועדיין לא התקבלה החלטה באשר לאפשרות השחרור לחלופת מעצר ובאשר לאופי החלופה, "החלטת הביניים" שהתקבלה גם עולה בקנה אחד עם עמדת שירות המבחן. כאמור לעיל, שירות המבחן היה מודע היטב להצעה בדבר חלופת מעצר ביתית בבית הדודה והוא בחר להמליץ על סידור חוץ ביתי. אכן, המלצה זו מתייחסת בעיקרה לחלופה הסופית, במובחן מחלופה לתקופת הביניים עד להסדרת המסגרת החוץ ביתית, אך התסקיר

עמוד 3

מנמק מדוע חלופה ביתית אינה מתאימה. לפיכך איני סבור שיהיה זה נכון לנקוט בצעד העומד בניגוד לעמדת שירות המבחן לנוער, גם אם לכאורה מדובר אך בתקופת ביניים (וכידוע, החלטת שחרור יוצרת דינמיקה שקיים קושי לסטות ממנה בהמשך, אף אם יימצא בהמשך שהחלופה החוץ ביתית אינה אקטואלית). כל זאת כאשר המעשים המיוחסים לעורר בכתב האישום הם חמורים עד מאד ומקימים חשש למסוכנות וכאשר קיימים גורמי סיכון אותם ציין תסקיר המעצר. ככל שיסתבר כי החלופה החוץ ביתית המוצעת עתה לא תוכל להתממש מטעם זה או אחר, או שיידרש פרק זמן ממושך נוסף עד לגיבושה הסופי, יהיה מקום לשקול את החלופה הביתית שאכן לא נשללה מעיקרא על-ידי שירות המבחן, אף כי החלופה האחרת נמצאה על-ידי מתאימה יותר. ושוב, מבלי להקל ראש במעצרו של העורר ולו לתקופה קצרה, לוח הזמנים שנקבע על ידי בית משפט קמא, על-פי הצעת שירות המבחן, הוא קצר ואינו בלתי סביר עד שהדבר יחייב התערבות. עם כל הצער הכרוך בהמשך שהייתו של העורר במעצר, יש לאפשר לגורמים השונים להמשיך ולבחון את האפשרות לחלופת מעצר, כאשר העורר נתון במעצר בתקופת הבחינה וגיבוש המסקנות. לא למותר לשוב ולציין את החומרה הרבה של המעשים המיוחסים לעורר ואת חובת בית המשפט לשקול גם את ההשלכות שעלולות להיות לשחרור העורר לחלופה ביתית על המתלוננת, אף היא קטינה רכה בשנים שעברה חוויה קשה וטראומטית.

התוצאה היא שלאחר ששקלתי בכובד ראש את הטענות בערר, ובעיקר את משמעות השהייה במעצר כשמדובר בקטין בנתוניו של העורר, לא מצאתי כי בידי להיעתר לערר.

ניתנה היום, י"ח בחשוון התשע"ה (11.11.2014).

ש ו פ ט